

Aan de Gemeenteraad van Oss

Leefomgeving, Wonen en Economie

Raadhuislaan 2, Oss

Telefoon 14 0412

Fax [0412] 64 26 05

E-mail gemeente@oss.nl

www.oss.nl

Postbus 5

5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de
datum van deze brief en
ons kenmerk vermelden?

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Doorkiesnummer
15 april 2025		A. de Smit	14 0412
Onderwerp			Aantal bijlagen
Afvalverwerking hoogbouw			7

Geachte raadsleden,

In deze informatiebrief informeren wij u over de stand van zaken van het Brabantse nascheidingsinitiatief waar gemeente Oss sinds 2020 aan deelneemt. Van dit initiatief bent u de afgelopen jaren op de hoogte gehouden.

We informeren u nu over het principeakkoord dat wij hebben afgegeven voor een publiek-publieke samenwerking met Midwaste¹ voor de nascheiding van restafval, afkomstig van onze huishoudens in de hoogbouw, vanaf 1 februari 2028. Hierover en over deze samenwerking, het doorlopen pad en het vervolg geven we een toelichting in deze informatiebrief.

Wat is de aanleiding voor deze informatie?

Sinds 2020 werken de gemeenten 's-Hertogenbosch, de GR Cure (met daarbij de betrokken gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard), Helmond, Meierijstad en Oss samen

¹ Midwaste is een coöperatieve vereniging van veertien regionale afval- en reinigingsbedrijven, waaronder gemeente Oss. Zie bijlage 1 voor meer informatie over Midwaste.

met de provincie Noord-Brabant om te onderzoeken of nascheiding van huishoudelijk restafval een bijdrage kan leveren aan het behalen van onze afvaldoelstellingen. Onder het motto 'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet' streven wij ernaar om onze VANG-doelen (Van Afval Naar Grondstof) te realiseren, grondstoffen te hergebruiken, CO₂-uitstoot te verminderen, de kosten van afvalbeheer beter beheersbaar te maken en de dienstverlening aan onze inwoners op peil te houden.

Het doel in 2020 was om een businesscase te ontwikkelen voor een Brabantse nascheidingsinstallatie. Vanuit de markt (marktonderzoeken tussen 2020 en 2022) bleek echter beperkte interesse, waardoor dit plan niet haalbaar bleek. Als alternatief zijn gesprekken gevoerd met de Coöperatieve Vereniging Midwaste over een Publiek-publieke samenwerking, waarbij bestaande publieke afvalverwerkingsbedrijven hun installaties voor nascheiding en verwerking kunnen uitbreiden of nieuwe faciliteiten kunnen bouwen. Midwaste kan een sleutelrol spelen door haar 14 leden (waaronder gemeente Oss), die 72 gemeenten en 461.000 ton restafval vertegenwoordigen, erbij te betrekken.

In 2022 kozen de betrokken gemeenten voor de uitwerking van een Publiek-publieke samenwerking via Midwaste. U werd hierover geïnformeerd via een raadsinformatiebrief (29 november 2022, zie bijlage 2) en een bijeenkomst voor Brabantse gemeenteraden van de deelnemende gemeenten op 22 mei 2023 in het provinciehuis in 's-Hertogenbosch.

In 2024 en begin 2025 is de Publiek-publieke samenwerking met Midwaste inhoudelijk, juridisch en aan- en investeringstechnisch uitgewerkt in nauwe afstemming met juristen van Midwaste en de aangesloten gemeenten.

Meer over de historie van dit Brabantse nascheidingsinitiatief vindt u in bijlage 3.

Principeakkoord

Om het restafval te kunnen nascheiden zodra het huidige contract voor verwerking van restafval per 1 februari 2028 afloopt, moeten de aangesloten publieke verwerkers investeren in voldoende nascheidingscapaciteit. Om verwerkers zekerheid te bieden voor de nascheiding van Brabants restafval per februari 2028, moeten de betrokken gemeenten via Midwaste een principeakkoord verstrekken en aanvullende verwerkingsovereenkomsten sluiten.

De colleges van de deelnemende gemeenten hebben recent besloten tot het afgeven van dit principeakkoord voor de Publiek-publieke samenwerking met Midwaste voor nascheiding van restafval.

Daarnaast is besloten een aanvullende verwerkingsovereenkomst met Midwaste definitief uit te werken en aan te gaan in de tweede helft van 2025, zodat het restafval van de hoogbouw vanaf 1 februari 2028 wordt nagescheiden en verwerkt door Midwaste gecontracteerde partijen, conform de gemaakte afspraken en voorwaarden. Een overzicht van de onderwerpen waar afspraken over gemaakt zijn, vindt u in bijlage 4.

Wat is de kernboodschap?

Via deelname aan de publiek-publieke samenwerking via Midwaste willen we een stabiele constructie voor de nascheiding van ons restafval uit de hoogbouw op PMD-afval (en zodra mogelijk ook op Gfe-afval (groente, fruit, etensresten) en luiers) organiseren. Een constructie met meer zeggenschap en invloed, waarmee we kunnen werken aan onze afvaldoelstellingen tegen aanvaardbare kosten.

Nascheiding van het restafval afkomstig van de hoogbouw

In deze samenwerking gaat het voor gemeente Oss om het nascheiden van het restafval afkomstig uit de ondergrondse restafvalcontainers. Voor de hoogbouw is het wenselijk dat het PMD-afval (en zodra mogelijk ook Gfe-afval en luiers) wordt nagescheiden uit het restafval. Er zit nu nog relatief veel PMD-afval in het restafval, blijkt uit sorteeranalyses. Ten gevolge van de sluiting van de ondergrondse PMD-containers per 1 januari 2024 zijn we gestart met het wekelijks in plaats van tweewekelijks ophalen van PMD-afval. Dit wekelijks ophalen is relatief duur. Overstappen naar tweewekelijks inzamelen, zoals we nu doen bij de laagbouw, is voor inwoners van de hoogbouw nauwelijks te doen, gezien de geringe of nagenoeg geen opslagmogelijkheden van PMD-zakken thuis. Nascheiding is hiervoor een goed alternatief. Omdat Gfe-afval ook kan worden nagescheiden, waarschijnlijk al vanaf 1 februari 2028, rollen we de huidige pilots Gfe-afval inzamelen bij de hoogbouw (7 locaties) nu niet verder uit. Het Gfe-afval mag in geval van nascheiding dan namelijk bij het restafval worden weggegooid. Overigens blijft bronscheiding van papier, glas en textiel dan nog steeds nodig. Dit kan niet worden nagescheiden uit het restafval.

Daarnaast vallen de resultaten van de Gfe-pilots helaas tegen. Ook dit is een belangrijke reden om nu niet de Gfe-pilot verder uit te rollen. Er wordt vaak vervuiling in aangetroffen, voornamelijk plastic zakken en plastic afval. Dit kan leiden tot afkeur, waardoor dit afval

alsnog met het restafval wordt verbrand. Er is bovendien weinig belangstelling om mee te doen en er wordt weinig Gfe-afval aangeboden (ondanks veel inspanning aan de voorkant). Of we de huidige lopende pilots Gfe nog zullen voortzetten tot het moment van daadwerkelijke nascheiding in 2028, hangt af van onder andere de resultaten en bereidheid tot deelname de komende tijd.

Nascheiding is in lijn met het nieuwe afvalbeleid Oss

Nascheiding maakt deel uit van de nieuwe "Koersnota Afval en Grondstoffen", die nog voor het zomerreces 2025 ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd. Toewerkend naar een nieuwe koers voor het huishoudelijk afval zijn twee opinienota's aan de opiniecommissie voorgelegd (zie bijlage 5 en 6). Hierbij heeft de opiniecommissie aangegeven akkoord te zijn met het opnemen van de volgende ambitie in het nieuwe afvalbeleid: *"We zetten in op afval scheiden aan de bron daar waar dat kan en bijdraagt aan de kwaliteit van de gescheiden grondstoffen. En nascheiding waar dat nodig is en/of leidt tot meer zuivere grondstoffen of betere kwaliteit"*. Ook heeft de opiniecommissie unaniem haar voorkeur uitgesproken voor het scenario 'nascheiding van het restafval van de hoogbouw' als uitwerking van deze ambitie.

Voordelen op het gebied van zeggenschap, beleidsvrijheid en maatschappelijke kosten ten opzichte van een reguliere aanbesteding met één private partij

Midwaste richt zich als publiek orgaan op het maximaal publiek belang zonder winstoogmerk en werkt kostendekkend, met een balans tussen maatschappelijke kosten en duurzaamheid. Zonder aanbestedingsgrenzen voor samenwerkingsaanpassingen biedt Midwaste ruimte voor innovatie en uitbreiding, zoals nascheiding van extra afvalfracties. De meeste betrokken gemeenten in dit nascheidingsinitiatief, waaronder Oss, zijn al lid van Midwaste, waardoor het nascheidingsinitiatief en mogelijke uitbreidingen jaarlijks in de Algemene Ledenvergadering worden besproken. Individuele gemeenten hebben vaak te weinig volume voor effectieve marktwerking, terwijl collectiviteit binnen Midwaste dit versterkt. Bovendien biedt samenwerking met Midwaste en publieke verwerkers meer regie over een circulaire en duurzame afzet van uitgaande stromen.

Risicospreiding

De publiek-publieke samenwerking met Midwaste met meerdere verwerkers vermindert risico's die bij een reguliere aanbesteding met één partij aanwezig zijn. In de huidige veranderende en turbulente wereld van afvalverwerkers is er altijd het risico dat een installatie (tijdelijk) buiten gebruik is vanwege calamiteiten, groot onderhoud of zelfs faillissement, waardoor gemeenten hun afval niet meer kwijt kunnen. Omdat er meerdere

verwerkers zijn gecontracteerd door Midwaste is dit risico aanzienlijk verlaagd. Na acceptatie van het gemeentelijk afval is Midwaste verantwoordelijk voor verwerking en kan dus bij calamiteiten schakelen met de verwerkers. Daarnaast, de rechtsvorm van Midwaste is een Coöperatieve Vereniging U.A. (uitgesloten van aansprakelijkheid). Dit betekent dat de gemeenten als lid niet bijdragen in een tekort van de coöperatie.

Transportbewegingen

Aansluiting via Midwaste voor nascheiding van het restafval bij bestaande verwerkers buiten Brabant betekent dat nog steeds de nodige transportbewegingen van het Brabants afval zullen plaatsvinden. Eén van de voordelen/doelen van de in 2020 beoogde Brabantse nieuwe nascheidingsinstallatie was ook het verminderen van transportbewegingen (CO₂-reductie) en kosten. De transportkosten zijn echter in verhouding gering in het totale verwerkingsproces (Midwaste werkt met coöperatieve tarieven waarmee individuele afstanden minder belangrijk worden). Bovendien dient na nascheiding het restafval, ook in geval van een Brabantse nascheidingsinstallatie, alsnog op transport gezet te worden richting de verbrandingsinstallatie. In dit construct via Midwaste is de nascheidingsinstallatie deels verbonden of in de nabijheid van de verbrandingsinstallatie van de verwerkers: transportbewegingen zijn daarmee minder relevant geworden. Daarbij, inmiddels zijn en worden meer en meer volledig elektrische voertuigen ingezet waardoor de CO₂ -belasting wordt verminderd.

Kosten bij deelname

Binnen het samenwerkingsconstruct met Midwaste zijn met betrekking tot de kostprijs (tarief) de volgende afspraken gemaakt:

- Uitgangspunt is een nascheidingstarief gelijk aan of lager dan verbranding. De totale verwerkingstarieven stijgen naar verwachting sterk mede door de ingevoerde verbrandingsbelasting en de aankomende CO₂-heffing (het precieze effect van deze heffing is nog niet volledig duidelijk). Nascheiding helpt deze kostenstijging te beperken,

omdat herbruikbare grondstoffen vrijgesteld zijn van verbrandingsbelasting en CO₂-heffing. Meer over de kosten van nascheiding vindt u in bijlage 7.

- Tarief is 'kostprijs +': Hieronder vallen de handlingskosten van Midwaste en terugbetaling voorinvestering (voorbereidingskosten) van de initiatief nemende Brabantse gemeenten voor de inhuur van derden.
- Inzamelvergoeding van Verpact voor het nagescheiden restafval komt terecht bij de gemeenten in deze samenwerking.

Transparantie in de kosten

Hoewel nog onduidelijk; theoretisch zou bij een reguliere aanbesteding met een private partij op basis van marktwerking een beperkt lagere prijs kunnen worden afgesproken. Dit weegt niet op tegen de voordelen van de voorliggende publiek- publieke samenwerking van Midwaste: op langere termijn geeft deze constructie rust en zekerheid. Door transparantie in de kostenopbouw is het navolgbaar voor de gemeenten welke kosten Midwaste maakt en hoe dit opbouwt tot het tarief wat de gemeenten moeten betalen. Daarbij geldt dat externe kosten van bijvoorbeeld rijks- of Europese overheidswegen van toepassing zijn op alle situaties, of het nu via Midwaste gaat (zoals in dit Brabants nascheidingsinitiatief) of via een eigenstandig uitgevoerde aanbesteding.

Aanleverplicht, geen verplichting tonnages

Het uitgangspunt bij de samenwerking is dat het uitsluitend gaat om een exclusieve aanleverplicht van het na te scheiden restafval, dus geen volumeverplichting (tonnages) per gemeente. Dit voorkomt mogelijke compensatieclaims en zorgt ervoor dat beleidswijzigingen niet worden belemmerd.

Wat is het vervolg?

In de tweede helft van 2025 zal een addendum op de Standaardovereenkomst van Midwaste (lidmaatschap) getekend worden, waarin de definitieve voorwaarden beschreven staan waaraan de uitvoering dient te voldoen.

De daadwerkelijke levering van het na te scheiden restafval zal ingaan per 1 februari 2028. Dit heeft te maken met het aflopen van de huidige verwerkersovereenkomst van huishoudelijk restafval, deze loopt namelijk af per 1 februari 2028.

Bijlagen

- Bijlage 1: Over Midwaste
- Bijlage 2: Raadsinformatiebrief 29 november 2022

- Bijlage 3: Historie Nascheidingsinitiatief
- Bijlage 4: Concept afsprakenblad
- Bijlage 5: Opinienota 1 koers huishoudelijk afval Oss 2030
- Bijlage 6 Opinienota 2 koers huishoudelijk afval Oss 2030
- Bijlage 7: Toelichting kosten nascheiding versus verbranding

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Oss,
Namens dezen,

Drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans
Burgemeester

H. Reints
secretaris

Samenvatting (=korte inhoud)

Sinds 2020 onderzoeken de gemeenten 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Valkenswaard, Helmond, Meierijstad en Oss samen met de provincie Noord-Brabant of nascheiding van huishoudelijk afval een extra bijdrage kan leveren aan de realisatie van onze afvaldoelstellingen. Onder het motto 'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet' willen wij realisatie van onze afvaldoelen dichtbij brengen, grondstoffen hergebruiken, CO₂-uitstoot beperken, kosten van afvalbeheer beter beheersbaar maken en de dienstverlening aan onze inwoners op peil houden. De deelnemende gemeenten hebben recent een principeakkoord afgegeven voor een publiek-publieke samenwerking met Midwaste voor de nascheiding van restafval (voor Oss het restafval afkomstig van onze huishoudens in de hoogbouw) vanaf 1 februari 2028. Hierover en over de samenwerking, het doorlopen pad en het vervolg informeren we de raad via een raadsinformatiebrief.